

När världens finansministrar och centralbankschefer träffas under Internationella valutafondens, IMF, årsmöte i Istanbul den 3 och 4 oktober är en viktig fråga hur fonden ska stärka sin roll som övervakare av de globala finansiella marknaderna. Det ställs krav inte minst från G20-länderna att IMF nu ändrar fokus från krishantering till krisförebyggande verksamhet. Men för att det ska kunna ske på ett effektivt sätt måste fonden lägga nya verktyg i verktygslådan.

IMFs framtida roll i fokus på årsmötet i Istanbul

Stefan Ingves, riksbankschef

I helgen träffas världens finansministrar och centralbankschefer vid Internationella Valutafondens (IMF) årsmöte i Istanbul för att bland annat diskutera hur IMF kan stärka sin roll som övervakare av de globala finansiella marknaderna. Att IMF inte bara agerar brandkår utan stärker rollen som krisförebyggare är mycket viktigt såväl för utvecklingsländer som för små länder som Sverige.

Finanskrisen har stärkt IMF:s roll som det internationella finansiella systemets brandkår. Den mest akuta fasen i den finansiella krisen bedöms nu ligga bakom oss, och IMF:s fokus bör därmed övergå från krishantering till krisförebyggande åtgärder. Vid G-20-toppmötet i Pittsburgh i förra veckan talade de stora länderna om olika sätt att stärka IMF:s framtida roll som väktare av stabila finansiella marknader. Detta är en angelägen fråga. Det är viktigt att alla länder – såväl små och medelstora som rika och fattiga länder – är med i diskussionerna om hur det internationella finansiella systemet ska utformas. IMF har därför en viktig roll att spela eftersom fonden är en verkligt global organisation – ett "G-186". En viktig fråga är också att finansiella åtaganden bör medföra ett större inflytande. Medlemsländerna har skjutit till mycket kapital till IMF under det senaste året. Bara Sveriges totala åtaganden genom Riksbanken ökar, givet att riksdagen ger sitt godkännande, från drygt 30 miljarder kronor till närmare 100 miljarder under 2009.

Därför är mötet i Istanbul viktigt


Vid IMF:s årsmöte i Istanbul ska finansministrarna och centralbankscheferna diskutera dels den framtida finansieringen av IMF, dels institutionens roll och medlemsländernas representation.

En fråga som kommer att diskuteras är hur stora resurser IMF ska ha framöver. De löften om ökad finansiering som G20-länderna gav vid toppmötet i London i våras till IMF förverkligas nu. IMF:s medel för utlåning till krisdrabbade länder tredubblas från 250 miljarder dollar till 750 miljarder dollar. IMF har också genomfört en tilldelning av så kallade särskilda dragningsrätter (SDR) på 250 miljarder dollar för att öka likviditeten i det internationella finansiella systemet – extraordinära omständigheter kräver extraordinära åtgärder. Men i takt med att världsekonomin så småningom förbättras väntas efterfrågan på lån från IMF minska. Därför blir det viktigt att ta ställning till hur stor IMF:s finansiering skall vara över en konjunkturcykel.

Det ställs nu krav, inte minst från G20-länderna, på att IMF ändrar sin fokus från krishantering till krisförebyggande verksamhet. Men för att det ska kunna ske på ett effektivt sätt behöver IMF lägga nya verktyg i verktygslådan:

- Det blir centralt för fonden att tidigt kunna varna för risker i det finansiella systemet som på sikt kan leda till problem. För att klara det uppdraget samarbetar IMF med andra organ, såsom det nyligen bildade Financial Stability Board¹ (FSB). Detta samarbete blir viktigt framöver.

1 Financial Stability Board (FSB), tidigare FSF (Financial Stability Forum) har som uppgift att granska sårbarheter, utveckla och genomföra regleringar och tillsyn i syfte att främja finansiell stabilitet. I FSB ingår länderna i G20.

- 
- IMF måste också bli bättre på att sammanföra övervakningen av medlemsländernas ekonomiska utveckling med händelserna på de finansiella marknaderna. Det innebär att de så kallade Financial Sector Assessment Programs (FSAP) behöver vidareutvecklas, vilket påverkar IMF:s arbete med att bevaka länders finanssektorer och se till att länderna lever upp till överenskomna regler.
 - IMF:s mandat kan också behöva vidgas till att omfatta även kapitalflöden och kapitalliberalisering. Idag är mandatet begränsat till främjandet av finansiering av utrikeshandel. Den snabba utvecklingen av de internationella finansmarknaderna är en befogad anledning till att ge IMF en ökad roll inom detta område.
 - Dessutom bör IMF ha en fortsatt framträdande roll i övervakningen av utvecklingen av hela världsekonomin. En viktig uppgift för IMF är här att stärka sin roll som forum för stora länder att prata om ekonomisk-politiska åtgärder och framtida utmaningar. Syftet bör vara att minska risken för globala obalanser som kan försvåra en långsiktigt stabil tillväxt i alla länder.

Men oavsett stora medel, ändrat mandat och storslagna ambitioner kommer IMF inte att kunna fortsätta att stärka sin roll om inte institutionen uppfattas som relevant för alla medlemsländer. Detta är särskilt viktigt för tillväxtekonomierna och de fattiga länderna. Det är slående att IMF under denna kris lyst med sin frånvaro i Asien och Latinamerika – efterfrågan på IMF-program har under finanskrisen främst kommit från länder i Östeuropa. Parallellt med att IMF nu går in i en fas som är mer fokuserad på krisförebyggande verksamhet har därför en diskussion om att ändra inflytandet och representation i institutionen påbörjats – ett arbete som ska vara avslutat i början på 2011.

Att stärka IMF:s roll är också centralt för små länder som Sverige. Vi ställer upp med omfattande resurser men har inte motsvarande inflytande över hur de används. Vi kanske inte alltid kan sitta med vid bordet men i IMF är vi representerade genom den nordisk-baltiska valkretsen. Därför blir det viktigt att IMF:s roll som diskussionsforum, ett "G-186", stärks. Och därför är diskussionerna vid årsmötet i Istanbul angelägna.